

הלכות הדרף היומי

מסכת עבודה זרה

תוכן עניינים

- א. עיר שכבשוה כרקום כל כהנות שבתוכה פסולות ... לנסך אין פנאי לבעול
יש פנאי.....1
- ב. האומנין של ישראל ששלח להם עובד כוכבים חבית של יין נסך
בשכרן מותר לומר תן לנו את דמיה משנכנסה לרשותן אסור.....4
- ג. מותר לאדם לומר לעובד כוכבים צא והפס עלי מנת המלך.....4
- ד. אל יאמר אדם לעובד כוכבים עול תחתי לעוצר ... אבל אומר לו מלשני מן
העוצר 5
- ה. המוכר יינו לעובד כוכבים פסק עד שלא מדד דמיו מותרין מדד עד
שלא פסק דמיו אסורין.....6
- ו. משיכה בעובד כוכבים קונה.....8
- ז. דקא כייל ורמי למנא דעובד כוכבים ... אי דנקיט ליה עובד כוכבים
לכלי בידיה ה"נ ... דמנח אארעא.....10
- ח. כליו של לוקח ברשות מוכר לא קנה לוקח.....11
- ט. דאיכא עכבת יין אפומיה דכוזנתא דקמא קמא אינסיך ליה.....13
- י. הלוקח גרוטאות מן העובדי כוכבים ומצא בהן עבודת כוכבים אם עד
שלא נתן מעות משך יחזיר אם משנתן מעות משך יוליך לים המלח ... משום דמיהזוי
כי מקח טעות.....14
- יא. בן נח נהרג על פחות משהו פרומה ולא ניתן להישבון.....16

דף עא.

א. עיר שכבשוה כרקום כל כהנות שבתוכה פסולות ... לנסך אין פנאי לבעול יש פנאי

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

כבר התבאר במסכת כתובות דף כז. שעיר¹ שבאה במצור ונכבשה, אם היו גוים מקיפים את העיר מכל רוחותיה כדי שלא תמלט אשה אחת עד שיראו אותה ותיעשה ברשותם, הרי כל הנשים שבתוכה כשבויות ופסולות לכהונה אפילו אומרת טהורה אני, שאינה נאמנת על עצמה כשבויות שחוששים שמא נאנסו על ידי הגוים, אם לא קטנות שהם פחותות מבנות שלשה שנים ויום אחד.

ואם היה אפשר שתמלט אשה אחת ולא ידעו בה או שהיה בעיר מחבואה אחת אפילו אינה מחוקת אלא אשה אחת, הרי זו מצלת כל הנשים שבעיר.

כיצד מצלת, כל אשה שאמרה בבית דין² טהורה אני נאמנת³ ואף על פי שאין לה עד, שמתוך שיכולה לומר נמלטתי כשנכבשה העיר או במחבואה הייתי ונצלת, נאמנת לומר לא נמלטתי או לא נחבאתי ולא נטמאתי. וי"א⁴ שאינה צריכה לומר כלל שמכיון שיש מקום המציל שוב אינן בחוקת שבויות.

ואם אומרת נמלטתי או נחבאתי וטהורה אני נאמנת מספק ספיקא, חדא שמא האמת עמה שנמלטה או נחבאה, ואם תימצי לומר לא נמלטה ולא נחבאה שמא לא נבעלה. לפיכך נשים ששרדו את התופת הנאצית ימ"ש. מותרות לכהן⁵, וכן זרעם אחריהם. שהגיטאות של היהודים שנכבשו ע"י הנאצים ימ"ש דינן כעיר שיש בה מחבואה ועוד

¹ שו"ע ונו"כ שם י

² כך הבין הר"ן את דברי הרמב"ם. ח"מ שם טו

³ ואע"ג שאם יאמרו כמה נשים הרי הן מכחישות זו את זו מתירין. נתיבות לשבת יד

⁴ דעת הר"ן

⁵ פסקי דין – ירושלים דיני ממונות ובירורי יוחסין יד עמוד שצח – שק

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

דרכים להנצל⁶, וכל אשה ששהתה בגיטו, אם אמרה⁷ טהורה אני לכהונה משום שנחבאתי או נמלטתי וכד', כשרה לכהונה. וכן אם נשאת לכהן אפילו לא אמרה⁸.

והתבאר שם עוד ולעיל דף ע: שחיל של נכרים שבא לעיר⁹ ונכנס לבית ישראל, בשעת שלום אם חביות או בקבוקי היין פתוחים או אפילו הן פקוקות בעין או בשעם אסורות משום מנע הגוי ביין, שודאי פתחו ונגעו וחזרו ופקקם, כיון שאין טורח בפקיקה הדרך הוא הוא לפתוח ולהחזיר ולפקוק¹⁰.

אבל אם הם סתומות במגופות של טיט¹¹ או שיש על הבקבוקים חותם¹² או טבעת שניכר שלא נפתח מותר, שודאי לא פתחום, שאם פתחום לא היו חוזרים וסותמים, שהרי אין אימת שום אדם עליהם ולמה יטריחו עצמם לחזור ולסותמם¹³.

אבל בשעת מלחמה אלו ואלו מותרות, בין בחיל של מדינה זו בין בחיל של מדינה אחרת¹⁴, שבהולים וטרודים הם ואין להם פנאי ליגע וכל שכן לנסך,

⁶ כיון שדנו בספרי הפוסקים רק על הנשים שהיו במחנות ולא על הנשים שהיו בערים שנכבשו ע"י הנאצים ימ"ש, מסתבר דלא חששו להן, והטעם, דבאותם הערים שכבשו עיקר מטרתם היתה כיבוש צבאי ולא מלחמה פרטית נגד היהודים, וע"כ לא הקיפו אז את הערים מכל רוחותיהם כדי שלא תימלט אשה אחת עד שיראו ותיעשה ברשותם, והראיה שלגוים תושבי הערים הללו התירו לצאת ולבוא, וממילא אין להחשיב ערים אלו כעיר שבאה במצור לענין שבויה. ו.

⁷ אלא שבמנחת יצחק ח"א סי' פז – פה כתב לענין אשה ששרדה את השואה שצריכה לומר בבי"ד נשבית וטהורה אני, ולכן אינה נטהרת אלא כשיש לה מינו שאין ידוע שהיתה שם אלא על פיה. ועי' משנה הלכות ח"ה סי' רמז, ו"שמחת בנימין" כתובות עמ' קיח (מהרב ש"פ לייברמן).

⁸ ונראה דבגידון זה אפשר להקל כדעת הרעק"א שעצם הנישואין שלה עם הכהן חשיב כאמירה טהורה אני, לא מיבעיא לדעת הר"ן שכלל אינה צריכה לומר טהורה אני, אלא אפילו לדעת הרמב"ם שצריכה לומר, דמוקמינן לה אחזקתה.

⁹ שו"ע ונו"כ יו"ד קכט יב

¹⁰ דפקוקות כפתוחות דמי דכי מהדר לה לפקק לאו משום אימתא אלא משום אורחא דמילתא, ר"ן וריב"ש שם. ש"ך ל

¹¹ ט"ז שם כב

¹² עיין שו"ת ציץ אליעזר חלק יב סימן נו אות ז

¹³ ש"ך לא

¹⁴ ש"ך לב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת עבודה זרה

ודוקא אם לא ניכר אם מפתחו אם לאו, אבל סתומות שנפתחו ודאי אסורות, שהרי רואים אנו שאינם טרודים כ"כ ופתחו, ודאי נגעו גם כן¹⁵.

ב. האומנין של ישראל ששלח להם עובד כוכבים חבית של יין נסך בשכרן מותר לומר תן לנו את דמיה משנכנסה לרשותן

אסור

פועלים¹⁶ ישראלים שעשו מלאכה אצל גוי עובד עבודה זרה ושלם להם יין בשכרם, אם קודם שזכו בו אמרו לו – תן לנו דמיו מותרין, שהרי הגוי לא נתחייב להן בשכרם אלא מעות, ולא דמי היין המה נוטלין, אלא דמי שכירותן.

אבל אם לאחר שזכו בו וקבלוהו בדמי שכירותן אמרו לו תן לנו דמיו אסורים, שהרי הגוי כבר נפטר מהם משכירותן, והוי כאילו מוכרין את היין ודמי יין נסך המה נוטלין, אולם אם לא קבלוהו בשכרם אף על פי שנכנס לרשותם לא זכו בו שאין חצירו של אדם קונה לו בע"כ ומותרים ליטול דמיו¹⁷.

בזמן הזה אף משקבלו מותר, דסתם יינם בזמן הזה מותר בהנאה במקום הפסד¹⁸.

ג. מותר לאדם לומר לעובד כוכבים צא והפס עלי מנת המלך

¹⁵ כתב המ"זכב דתמוה הוא אמאי לא נימא בשביל ממון קאתי דהא בשעת מלחמה הוא וצ"ל דכאן מיירי במקום שאין רגילין להצניע ממון בחביות וע"כ אנו למדין מזה דעכשיו שהבעלי מלחמות מחפשים אחר מטמונים אפי' בחביות יש להקל אפילו בסתומות שנפתחו דהיינו ממש דינא דגנבי שזוכר לעיל והיינו דוקא בשעת חירום ח"ו שהם שוללים שאז אינם עוסקים בשתיה רק בשלל ממון לחוד אבל אם נשתהו שם אחר החירום ההוא ודאי פתחוהו לשתות ואז אותן שהיו סתומות ונפתחו אסורות כנ"ל ברור. עכ"ל ועי' ביין המשמח שם שהשיג על המ"ז והעלה דאפי' היכא דמוכחא מלתא דלשם ממון פתחו לא שרי אלא היכא דאיכא לספוקי נמי בישראל דהוי ס"ס אבל בספק אחד אסור ואין להתיר בזה אלא אם ידעינן בודאי שלא פתחו לשתיה משא"כ בספק אם פתחו לשתיה דאסור דאינו אלא ספק א' עיין שם באורך.

¹⁶ שו"ע ונו"כ קלב ג

¹⁷ שו"ע שם כז

¹⁸ שו"ע כח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

במקום שהדרך¹⁹ הוא שישראל שיש לו יין צריך ליתן ממנו חלק ידוע למלך, יכול לומר לגוי פיים למלך בשבילי, אף על פי שהגוי נותן למלך יין נסך והוא חוזר ונותן לו דמים, ואפילו אם הקדים לו הדמים²⁰, חובו הוא פורע לו, דהא לא התנה עמו שיתן למלך יין נסך אלא סלקו במה שתוכל קאמר ליה, ואפילו הוא בענין שאין ישראל היה יכול ליפטר מן המלך אלא ביין אפילו הכי מותר, כיון שלא פירש לגוי בפירוש שיתן למלך יין נסך²¹.

אבל אם אמר לו היה במקומי ליתן למלך אסור, אפילו היה יכול לפייסו בדברים אחרים²². דהוי כאילו אמר לו היה במקומי לתת לו יין שיש עלי ליתן, והוי כאילו קונה היין מן הגוי ובמצותו נותנו הגוי לאוצר, והוי פורע חובו יין נסך, והוי ליה הנאה מיין נסך.

ויש מחלקים²³ שזהו רק כשצריך למלך יין דוקא, אבל אם יכול ליתן למלך מעות בזה היין אין איסור כלל לומר לעכו"ם היה במקומי.

ד. אל יאמר אדם לעובד כוכבים עול תחתי לעוצר ... אבל

אומר לו מלטני מן העוצר

מלך שיש²⁴ לו חק על בני מדינתו שכשיש לו יין שהוא מחלקו עליהם, פלוני יקנה כך וכך ופלוני כך וכך, אם כתבו גם על ישראל חלק ידוע, והישראל אומר לגוי הא לך זוז ומלטני מאוצר המלך מותר, לפי שזה הולך וקונה לעצמו היין מן המלך כדי שלא יכופ את ישראל לקנות. ויש אומרים²⁵ שאם כתבו כבר על הישראל חלקו, אסור בכל לשון שיאמר לו, ואין בו היתר

¹⁹ שו"ע ונו"כ שם ה

²⁰ גליון מהרש"א שם מהתוס'

²¹ לבוש וט"ז שם י וש"ך לד מהטור בשם ר"י ומביאם ב"י

²² ש"ך שם לה

²³ דרכי תשובה כ ונראה מדברין שמתיר היכא דיכול לפייסו בזוזי וזה אינו דהא בש"ך הגו' להדיא אסרו אך מקורו מיין המשמח ועי' ביין המשמח ס"ק כ"ה ושם מוכח שאין כונתו שיכול לפייסה בזוזא שזה אסור כמבואר בש"ך הגו' כיון שעיקר חיובו ליתן יין ומבקש שיהיה במקומו בחיוב זה, רק יכול לבקש מהמלך להמיר חיובו לדבר אחר, אך אם המלך אינו מקפיד דוקא ביין רק מעדיף יין א"כ חיובו אינו יין בדוקא וממילא מעיקרא חיובו הוא גם מעות ולכן דומיא דפועלים לעיל.

²⁴ שו"ע ונו"כ שם ו

²⁵ טור ומובא בש"ך לז ובלבוש בלשון י"א.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

אלא כל זמן שלא כתבו עליו, שמותר לומר לגוי פייס בשבילי שלא יכתבו עלי, שמיד שכתבו לו קנאו מדינא דמלכותא והוא שלו ואסור לו למוכרו. והעיקר כדעה ראשונה²⁶.

אבל אם אומר הישראל לגוי הכנס במקומי וקה מאוצר המלך אסור, לכו"ע, אפילו לא כתבו עליו ואומר הכנס תחתי שלא יכתבו עלי²⁷, שהרי זה כאילו אמר קבל אותו בשבילי ואני מוכרו לך.

ה. המוכר יינו לעובד כוכבים פסק עד שלא מדד דמיו מותרין מדד עד שלא פסק דמיו אסורין

יין נסך שמכרו ישראל לגוי, אם הגוי נתן לו המעות קודם שיתן לו הישראל היין, המעות אסורים בהנאה, שאין המעות נקנין לישראל עד שימשוך הגוי היין שהרי על מנת כן נתנו לו, ומיד כשימשוך הגוי היין נקנין המעות לישראל בעד היין, והאיסור שעל היין תופש הדמים ואסורין בהנאה. אי נמי משום דרוב פוסקים סבירא להו שהגוי קונה בכסף, והרי נאסרו המעות מיד שקבלה בעד היין נסך שקנאו הגוי בעד המעות האלו, ותופש דמיו ואסורין בהנאה.

אבל אם לקח הגוי היין תחלה מישראל ואחר כך נתן המעות מותרין, כיון שאחר שקנה הגוי היין במשיכה נתן הדמים, ולא היה היין בשעת נתנת הדמים של ישראל, אין האיסור שעל היין תופש הדמים ומותרין בהנאה.

לפיכך ישראל שמוכר יינו לגוי עובד עבודה זרה, צריך לזוהר שלא יאסר היין בעודו ברשותו.

כיצד יעשה, יפסוק עמו בדמים קודם שימשוך הגוי היין, שכיון שפסק עמו על הדמים כשימשוך הגוי אחר כך כשימדוד לו הישראל²⁸, סמכה דעתיה

²⁶ ע"י ביין המשמח ס"ק כ"ו שבי' דמלשון המחבר שכתבו בשם הישראל משמע שפסק דאפי' כבר כתבו על הישראל ודלא בדעת הי"א שהביא הטור וכן עיקר לדינא כדברי המחבר עיין שם.

²⁷ ש"ך לו מהפרישה

²⁸ וליכא למיחש שמא יגע בו קודם המשיכה דכיון שלא בא לרשות העובד כוכבים מסתמא הישראל נזוהר בו שלא יגע. ש"ך שם ז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

במשיכה זו לקנותו, דגוי קונה במשיכה, ויין נסך אינו נעשה עד שיגע בו. נמצא בשעה שנאסר בגמר הקניין שהוא שעת המשיכה היה היין מותר, ודמי יין כשר קשקיל ישראל ומותרין.

ובכלים קטנים שדרכם להגביה יפסוק קודם שיגביה שהרי אינו קונה במשיכה בכלים שדרכם בהגבהה²⁹.

אבל אם מרד לו ומשך הגוי היין עד שלא פסק דמיו, המעות אסורים, שהרי בשעת משיכה לא נגמר המקח ולא סמכה דעתיה דגוי כיון שלא פסק, דשמא יתבע ממנו דמים מרובים ויחזור בו אף על פי שמשך³⁰, ומאחר שבא לרשות גוי אין ישראל נזהר בו שלא יגע ויש לחוש שמא נגע³¹, ונמצא שכשנגע עדיין לא סמכה דעתיה ליקח, והרי היין עדיין ברשותו של ישראל וכבר נאסר היין בנגיעתו של גוי³², ואם אחר כך יפסוק עמו בדמים ויקחנו הגוי ויתן לו הדמים נמצא כמוכר סתם יינם והדמים אסורים,

אבל אם לקח הדמין קודם לכן בענין שנקנה היין לעובד כוכבים מיד, דמיו מותרין³³.

²⁹ כתב ביין המשמח ס"ק ז' דע דמה שהוזכרה כאן משיכה דוקא בכלים גדולים שאין דרכם להגביה אבל כלים קטנים שדרכם בהגבהה לא מיקני אלא בהגבהה וא"כ משיכת הנכרי לא מהני לי' מידי ואם יש לחוש שנגע קודם שהגביה אסור כיון דלא קנאו במשיכה וכמבואר בחו"מ סי' קצ"ח וגם מבואר שם בסעי' ט' דמשיכה אינו קונה אלא בסומטא ובחצר של שניהם וא"כ צ"ל דכאן מיירי בסומטא וכו' ובאמת הדבר דחוק למאד דעיקר חסר במתני' וכו' עוד קשה לי לפמ"ש דבהי' העכו"ם תופס הכלי אי אפשר שלא ינדנד ואסור א"כ גם במשיכה כשהנכרי מושך הכלי אי אפשר שלא ינדנד ואסור א"כ לפמ"ש המחבר בחו"מ סי' קצ"ח סעי' ג' דמשיכה צריך משיכת כל החפץ א"כ נאסר מיד כשמשך במקצת שהרי מנדנד היין ונאסר קודם שקנאו והמחבר אינו מחליק בין הגביה ולא הגביה כדלעיל סי' קכ"ד וצריך לפרש לדבריו שסתם הכלי קודם שמשך שאז אינו נאסר וכל זה דוחק וגם אין לפרש דמשיכה לאו דוקא דה"ה הגבהה שהרי גם במגביה אי אפשר שלא ינדנד לדעת המחבר וצ"ע גדול ליישב עכ"ל.

³⁰ ולא נקנה לו במשיכה זו כיון שעדיין לא פסק. ש"ך ט

³¹ משמע אף על פי שמדד ישראל דמכל מקום כיון שבא לרשות העובד כוכבים אין ישראל נזהר ממגע עובד כוכבים וכן הוכיח ד"מ בטור והשיג על הבית יוסף וכן כ' הדרישה והב"ח וכו' דאם נזהר ישראל יפה יפה וידע דודאי לא נגע דמיו מותרים ומביאו ד"מ. ש"ך ח

³² הקשה בית יוסף דהא לאותו העובד כוכבים עצמו שנגע ביין שרי כדלעיל בריש הסימן והניחו בצ"ע והעתיקו ד"מ ודרישה ועיין בלבוש דהתם שבגוי נגע בע"כ של ישראל והזיקו, אבל הכא מרצונו ומדעתו נגע ובש"ך יא כתב לפעד"נ דהכא כיון שהיו עסוקין במכירה קודם שנאסר גרע טפי והדבר נראה דמשום מכירה לוקח המעות ולא משום היזקו.

³³ ש"ך י

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ואם היו דמי היין קצובים אפילו בלא פסק קנו³⁴.

ואם רוצה למכור חבית יין לנכרי רשאי בתנאי שקודם שימשוך העכו"ם היין וינסכם יכתוב לישראל המוכר כתב שיעבוד בכת"י ואח"כ ימשך ויעשה עם היין כרצונו, ואין הישראל עושה שום איסור בזה אלא כשמוכר לו מעט מעט כדי לנסך, אבל במוכר חבית יין ולסחורה באופן הנ"ל אין איסור³⁵.

וכל זה לא מיירי אלא בגוי עובד עבודה זרה, כגון בימיהם שהיו הגוים מנסכין ואוסרין בהנאה במגען, אבל בזמן הזה שאין הגוים מנסכים ואין אוסרים במגעם רק בשתייה, בכל ענין מותר בהנאה, וכן המנהג פשוט למכור יין לגוים ואין מקפידין לדקדק בכל אלו הדינים. אולם י"א³⁶ שלכתחילה יש ליזהר.

ו. משינה בעובד נוכבים קונה

³⁴ ע"י ביין המשמח סק"ו שכו' דלפמ"ש בחו"מ סי' ר"ז סעי' ז' דבדבר שדמיו קצוב א"צ פיסוק דמים א"כ גם כאן ביין אם היו דמיו קצובים אפילו בלא פסק קנו אלא דמסתמא אין דמיו קצובים שהמקח נשתנה כפי טעם היין ועי"ש עוד שכו' דלפי מה שמבואר בח"מ שם דבדא"ל כדשיימי בי תלתא הוה כמאן דפסק אפשר דבכה"ג שרי כאן אף לכתחלה ומשלם לו כפי השומא שישומו אח"כ עכ"ד.

³⁵ ביד אפרים שהביא מתשו' התשב"ץ חלק א' סי' י"ד וסיים רק לענין הפרעון שלא יהי' דמי יי"נ ביד הישראל צריך לדעת איך לנהוג עכ"ד.

³⁶ ש"ך שם כו כמ"ש בסי' קב"ד ס"ק ע"א וסי' קב"ח ס"ק ד' דבמקום שאין הפסד אף בזמן הזה אין להתיר בהנאה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

עכו"ם הקונה מטלטלין מישראל³⁷, יש אומרים³⁸ שקונה בכסף לבד או במשיכה לבד, וכן עיקר, ויש אומרים³⁹ שאינו קונה אלא בכסף ולא במשיכה, ויש אומרים⁴⁰ שאינו קונה אלא במשיכה ולא בכסף.

וכן נחלקו⁴¹ בישראל הקונה מעכו"ם באיזה קנין קונה.

³⁷ גרסינן בע"ז (דף ע"א) אמר אמימר משיכה בעכו"ם קונה, ופירש"י אפילו לא יהיב דמי, וקאי בין אעכו"ם מישראל ובין ישראל הקונה מעכו"ם, והתוס' שם כתבו שעיקר הטעם דאמימר משום דס"ל כר' יוחנן דאמר מעות קונות דבר תורה, ודריש לעמיתך בכסף ולעכו"ם במשיכה, ורב אשי דס"ל התם משיכה בעכו"ם אינו קונה, ס"ל כר"ל משיכה מפורשת מן התורה, ודרשינן לעמיתך במשיכה.

וכתבו עוד התוס' דקיי"ל כאמימר דמשיכה קונה ולא כסף, כיון דהלכה כר' יוחנן גבי ישראל, וכדמוכח בסוגיא דבכורות דף יג דפלוגתא זו תליא בפלוגתא דר"י ור"ל, אבל בשם רש"י פירשו דאין הלכה כר' יוחנן אלא כר"ל, ולדידיה אינו קונה בעכו"ם אלא בכסף ולא במשיכה, ומ"מ משמע מדברי התוס' שראוי לחוש לחומרא לשיטת רש"י וכשמקנה בהמה לעכו"ם לפוטרה מן הבכורה צריך שיתן העכו"ם כסף וגם יעשה משיכה.

אבל הרמב"ם (פ"א מה' זביה הי"ד) כתב, עכו"ם שמכר מטלטלין לישראל או קנה מטלטלין מישראל קונה במשיכה, ומקנה במשיכה או בדמים, ופירשו המ"מ והכ"מ בדעת הרמב"ם שפסק כאמימר דמשיכה בעכו"ם קונה, וכונתו אף במשיכה, וה"ה במעות, ואין ג"מ בין עכו"ם קונה לבין עכו"ם מקנה, ומ"ש בסוגיא דבכורות דמה ישראל אף עכו"ם בחדא, לא קיי"ל כההיא סוגיא, והאחרונים האריכו בדברי הראשונים ליישב סוגיות הגמרא בכמה מקומות שלכאורה מוכח לכאן ולכאן.

³⁸ דעת הרמב"ם כמ"ש לעיל, וכמ"ש הסמ"ע בסימן קצד סק"ד, ובערוה"ש כתב דלא תיקנו מסירה בעכו"ם.

³⁹ דעת רש"י, כמ"ש לעיל, וכן דעת כמה ראשונים.

⁴⁰ דעת ר"ת ועוד כמה ראשונים, וכבר כתבתי לעיל מדברי התוס' שלענין איסור יש לחוש גם לדעת רש"י וגם לדעת ר"ת, וכמ"ש הרמ"א בשו"ע יו"ד סימן שכ לענין מקנה בהמה מבכרת לעכו"ם לפוטרה מן הבכורה, שכדאי לחוש לכל השיטות ולהקנות בכסף וגם במשיכה. ועי' תרוה"ד סימן עב שבמקום שאי אפשר לקנות במשיכה מהני בכסף לחוד, ועי' קצה"ח סימן רט סק"י.

ולענין קנינים, נראה מדברי הגר"א שקונה במשיכה לבד, דקיי"ל כדעת ר"ת וסייעתו, דאף לענין איסור לא אמרו אלא לחוש לחומרא לשיטת רש"י, ובנה"מ סק"ח משמע שהוא ספיקא דדינא, אבל בהנהגות אמרי ברוך שם כתב בשם שו"ת הרמ"א דלא הוי ספיקא דדינא אלא הלכה כר"ת, ויש לדון אם יכול עכ"פ לומר קים לי כדעת רש"י או כדעת הרמב"ם, וכתב בכנה"ג בשם המיוחסות לרמב"ן שבמקום שנוהגים עכו"ם לקנות זה מזה בכסף, ה"ה ישראל מעכו"ם או עכו"ם מישראל, דלא גרע ממנהג המדינה, ועי' מ"ב סימן תמח ס"ק יז. ומשמע בש"ך ביו"ד סימן שכ בשם הב"ח שעכו"ם אינו קונה במלוה, וכ"כ ביד אברהם שם אפילו לדעת הרמב"ם דקונים במלוה, היינו דוקא בישראל אבל לא בעכו"ם, ובמשפ"ש סימן קצ כתב בשם שו"ת תוע"ר שעכו"ם שמוכר לישראל בחוב שחייב לו דקנה, והמשפ"ש כתב שדבריו צ"ע. ועי' בגליון מהרש"א ביו"ד שם בשם שו"ת עבודה"ג שנראה מדבריו דבעכו"ם קונה בלא כונת קנין, דלא סמכינן על כונת עכו"ם, ובגליון מהרש"א כתב דאפשר דבעינן שיאמר בפה שרוצה לקנות, עיין שם,

⁴¹ ברמ"א סימן קצד סעיף ג כתב שבמטלטלין קנה בנתינת המעות, והרמ"א איירי בישראל הקונה מעכו"ם לענין שאינו נעשה הפקר בנתינת המעות ולא דמי לקרקע, והסמ"ע שם וכן בסק"א נראה דס"ל דלא נחלקו אלא בעכו"ם הקונה מישראל, אבל בישראל הקונה מעכו"ם לכו"ע קונה בכסף, וכ"כ בנה"מ סוף סק"ח בשם תשובת הרמב"ן סימן רכה, וכתב הטעם שבמטלטלין הדרך ליקח החפץ מיד לביתו ולא היישינן שיקחנו באלמות מתוך ביתו (ובסק"א לכאורה נראה מדבריו דכו"ע מודים להרמב"ם וקונה בין בכסף לבד ובין במשיכה לבד), אבל הש"ך שם חולק וכתב שכשם שנחלקו בעכו"ם הקונה מישראל, ה"ה בישראל הקונה מעכו"ם, לכל חד לשיטתו, ועי' שו"ת כתב סופר חו"מ סימן יד, ובשו"ת בית הלוי ח"א סימן כב. ובאבן האזל

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

דף עא:

ז. דקא כייל ורמי למנא דעובד כוכבים ... אי דנקיט ליה עובד כוכבים לכלי בידיה ה"נ ... דמנח אארעא

מה שהתבאר לעיל שישראל שמוכר יינו לגוי עובד עבודה זרה, יפסוק עמו בדמים קודם שימשוך הגוי היין, דגוי קונה במשיכה, ויין נסך אינו נעשה עד שיגע בו. נמצא בשעה שנאסר בגמר הקניין שהוא שעת המשיכה היה היין מותר, ודמי יין כשר קשקיל הישראל ומותרין.

במה דברים אמורים כשמדד הישראל לכליו של גוי, והכלי היה עומד בחצרו של הגוי, או אפילו אינו בחצירו של גוי, אלא בחצירו של מוכר אלא שהגוי תופש הכלי בידו, או עומד ברשות המוכר על הקרקע ואמר לו יקנה לך כליך⁴², מותר, שמיד שבא זה היין לאויר הכלי קנאו.

אבל אם מדד לכלי של ישראל, והגוי מחזיקו בידו⁴³ ומנדנד הכלי, ומנסך היין בשכשוך נדנדו, וי"א שרק אם מגביהו גם כן⁴⁴, בין שהכלי עומד על הקרקע אלא שהגוי מנדנדו, או שהגוי אוחז בו באויר שאז על כרחו מנדנדו, וכן בכלי של גוי בחצירו של המוכר ולא אמר לו המוכר יקנה לך כליך, שאין

כתב שאף אם נאמר שישראל קונה מעכו"ם בבסוף, מ"מ יכול לחזור בו מטעם גזירה שמא יאמר וכו', כמו בישראל, ומ"מ אינו חייב במי שפרע, שאין מש"פ בחזור מעכו"ם, ובאמרי יושר ח"ב סימן קלז הביא בשם החת"ס והצל"ח דגם בזה איכא מש"פ, עיין שם, ועיי' שו"ת אמרי יושר ח"ב סימן קלד בדין ישראל שקנה מעכו"ם בקנין כסף ואח"כ מכרו העכו"ם לישראל אחר, אם מוציאין מיד השני. ועיי' שו"ת מהר"ם שיק יו"ד סימן שכא, וכתב בשם הקצה"ח והחת"ס שאם קונה במלוה, כיון דלא מיחסרי ממון, לכו"ע קונה במשיכה לבד, דומיא דמתנה.

⁴² כתב ב"י בשם הרשב"ץ דה"ה אם שכר לו הישראל מקומו מותר ויוציאנו משם קודם שיאסר שלא יטול שכירת יי"נ עכ"ל ומביאו ד"מ. ש"ך שם כב

⁴³ ולא אמרינן דמיד שבא לאויר הכלי מיד קנאו דכיון שנפלה בו טפה ראשונה ונאסרה מפני שנפלה לכלי שביד עובד כוכבים כל היין שבכלי העליון נאסר משום ניצוק. ש"ך טו

⁴⁴ דלמחבר אסור מחמת נדנדו העובד כוכבים כדלעיל סימן קכ"ד ס"ק ל"ה וסימן קכ"ה ס"ק י"ז ולדעת הרב שם אינו אסור בנדנדו בלא הגבהה ע"ש. ש"ך יד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

כליו של גוי קונה לו כדלהלן, או צריך ליקח הדמים⁴⁵ מן הגוי⁴⁶ קודם שימדוד ואחר כך ימדוד לו, שבאופן זה מיד כשימדוד לו יקנה הגוי היין ויהיו המעות נקנים לו בעוד היין כשר קודם שיגע בו הגוי.

אבל אם ימדוד לו קודם שיקח הדמים, אף על פי שפסק עמו כבר, מכל מקום כבר נאסר היין דודאי יגע בו הגוי כשימדוד לו, ואם יקח אחר כך דמים דמי סתם יינם הוא נוטל שאסור לו בהנאה.

אולם זהו לכתחילה אך בדיעבד אם מדד ולא לקח דמים, מותר, משום דמיד שהגיע לכלי קנהו ולא מיתסר אלא משום ניצוק, ולא אמרינן ניצוק לסתם יינם אלא לאסור בשתייה⁴⁷.

ואם הגוי מודד היין לעצמו, אם הגביה הכלי כדי לקנות היין שבתוכו אף על פי שמדד לעצמו דמיו מותרין, דכל שפוסק דמים גומר הוא בדעתו לקנות וכשהגביה קנאו הכל, ויין נסך לא הוי עד שיערה למדוד, וכשעירה ונעשה יין נסך לא של ישראל הוא אלא של גוי, והישראל דמי יין כשר קשקיל.

ואם לא הגביהו לקנותו ומדד, אף על גב שהגביהו כשהוא מודד לא קנאו⁴⁸, שאין דעתו לקנייה אלא למדידה, ודינו כשאר יין הבא מכח גוי.

ח. כליו של לוקח ברשות מוכר לא קנה לוקח

כבר התבאר במסכת ב"ב דף פה. שכליו של אדם⁴⁹ במקום שיש לו רשות להניחם קונים כדין הצר⁵⁰, וכיון שנכנסו המטלטלים בתוך הכלי אין אחד מהם יכול לחזור בו והרי זה כמי שהונחו בתוך ביתו. ודוקא כשיש להם תוך,

⁴⁵ עיי' ביין המשמח ס"ק י"ג שם דמסברא נראה דלאו דוקא כל הדמים אלא אפילו אינו נותן רק פרוטה והשאר זקף עליו במלוה נמי מהני אך מדברי רש"י בפ' השוכר דף ע"א בד"ה שהקדים מבואר דצריך ליקח כל הדמים דוקא וסיים בצ"ע. ועיין בהגהות חכמ"ש בסימן קצו שאפילו לדעת הפוסקים דקונה בכסף, היינו דוקא כשנתן כל הכסף, אבל לא בנתן מקצת כסף.

⁴⁶ כיון שעיקר להלכה שנכרי קונה בין בכסף ובין במשיכה כדלעיל. ש"ך שם יז

⁴⁷ ש"ך שם יח

⁴⁸ ש"ך כה

⁴⁹ שו"ע נו"כ ר ג

⁵⁰ בנה"מ סק"ו דכלי קונה מדין הצר, וחשיב הצר המשתמרת, ולפי"ז במקום שאין קנין הצר, כגון בקטנה אינה קונה גם בכלי, ועיי' אור שמח פ"א מה' מכירה שמפרש בדעת הרמב"ם דבכלים יש גם דין הצר וגם דין הגבהה, עיי' שם באריכות, ועיי' שר"ח כללים מערכת ק' כלל קיב.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת עבודה זרה

אבל כלי שאין לו תוך אינו קונה מדין כלים⁵¹, ונחלקו הפוסקים⁵² אם אויר כלי קונה. ויש אומרים⁵³ שאין כליו קונים בסימטא אא"כ מדד המוכר⁵⁴, או שיאמר לו המוכר לך וקנה.

כלי קונה⁵⁵ בסימטא או בחצר של שניהם.

אין כלי קונה ברה"ר ולא⁵⁶ ברשות מוכר⁵⁷ וכן ברשות שאינה של שניהם, שהרי אין לו רשות להניח⁵⁸ שם כליו, אלא אם כן יגביה שהגבהה קונה בכל

⁵¹ כדמשמע בשו"ע סימן רעג סעיף יג גבי מצודה, ובמחנ"א ה' קנין חצר סימן יא, וכן בהגהותיו על הרמב"ם כתב להוכיח דמהצלת קונה אף בלי תוך, ובמשפ"ש הביא בשם שו"ת בית אפרים אהע"ז סימן קד שהשיג על המחנ"א ודחה ראיותיו, ועי' אבן האזל פ"א מה' זכיה, ובמנה"פ כתב שקופה שאין לה שוליים חשיב כלי לענין קנין, וצ"ע, ועי' התן סופר שער המקנה סימן י.

⁵² דעת רש"י בגיטין דף עט ע"ב דאויר כלי אינו קונה משום שאין מחיצות כלי עשוין לשמור, שאינו עשוי אלא להניח בתוכו, והתוס' שם כתבו דגם אויר כלי קונה, עיין שם, ובב"י באהע"ז סימן קלט כתב שמדברי הרמב"ם נראה שסובר כרש"י. וכתב הב"ש דכלי שאין לה שוליים לכו"ע אינו קונה באויר.

⁵³ רמ"א שם כדעת התוס' והרא"ש, וכתב הרא"ש הטעם דלא הוי דעתיה דלוקח לקנות קודם מדידה, אלא לדעת שימדדס ואח"כ ימשכב, אבל כשמדד המוכר ונתן לתוך כליו לא בעי למימר זיל קני. כתב בנה"מ עפ"י דברי הרא"ש דהא דבעינן מדידה או אמירה הוא משום סמיכות דעתו של לוקח, שאם הוא דבר שכבר נמדד או דבר שא"צ מדידה קנה בלא מדידה, עיין שם.

⁵⁴ אבל אם מדד הלוקח, קנה במדידה אפילו בלא כליו, משום דבשעת המדידה משכן. סמ"ע שם ח

⁵⁵ שו"ע ונו"כ ר ג

⁵⁶ וכתב הסמ"ע דמ"ש השו"ע בפשיטות דכליו של לוקח ברשות מוכר לא קנה, אינו אלא לשיטת הרי"ף והרמב"ם שסתמו דכליו של לוקח ברשות מוכר הוא בעיא דאיפשיטא דלא קנה, וה"ה בכליו של מוכר ברשות לוקח לא קנה, כמ"ש להלן, משום דס"ל שאינו קונה אלא כשגם הכלי וגם הרשות הם שלו. אבל כשאחד מהם של מוכר לא קנה, אבל דעת הרא"ש דגם כליו של לוקח ברשות מוכר, וגם כליו של מוכר ברשות לוקח הוא בעיא דלא איפשיטא, דמספקא לן אם הכלי בטל לגבי הרשות או לא, ולמעשה בשניהם לא קנה, דכל ספק בקנין אינו קונה במקום חזקת מרא קמא, כמו שנתבאר בכמה מקומות, אלא שמ"מ יש נ"מ כמ"ש הטור בשם הרמ"ה שאם קנה אותו לוקח אצל אותו מוכר שני הפצים, שהאחד היה בכליו של לוקח ברשות מוכר והשני היה כליו של מוכר ברשות לוקח, יכול הלוקח להוציא ממנו מקח אחד ממ"נ, אלא שיד מוכר על העליונה לתת לו איזה חפץ שירצה, עי' בב"י ובפרישה באריכות בביאור שיטת הרי"ף, ועי' בשו"ע אהע"ז סימן קלט ובב"ש שם ס"ק יד ובט"ז שם

⁵⁷ ובמשפ"ש כתב בשם התו"ח לע"ז דף עא שאם מחזיק הכלי באויר לכו"ע גם כליו של לוקח ברשות מוכר קנה.

⁵⁸ כתב בפעמו"ז בשם משפטים ישרים שאם סייע לו להכניס בכליו של לוקח, קנה עכ"פ למי שפרע, דומיא דרושם שהוא סימן שהוא שלו, כמ"ש בפרק י מדין סיטומתא.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

מקום⁵⁹ או שימושך למקום שקונה בו במשיכה⁶⁰, כגון שהיה מונח ברה"ר או ברשות המוכר ומשכו לסימטא, כיון שמשכו והוציאו מרשות הרבים שהיה מונח בו, והכניסו לסימטא, א"צ שימושך בסימטא כדי כולו, אלא כיון שהכנים מקצתו⁶¹ לסימטא קנה.

אמר לו המקנה⁶² לך וקנה בכלי זה, קונה בכליו המונחים ברשות מוכר אבל ברה"ר לא מהני אמירת המוכר שיוכל לקנות בכליו, ויש אומרים⁶³ שאם נתן לו המוכר בפירוש רשות להניח כליו, קנה אף על פי שלא אמר לו לך וקנה.

ט. דאינא עכבת יין אפומיה דכוזנתא דקמא קמא אינסיך ליה

מה שהתבאר לעיל שישראל שמוכר יינו לגוי עובר עבודה זרה, יפסוק עמו בדמים קודם שימושך הגוי היין, אם מדד לכלי הגוי שיש בו עכבת יין כלומר, שבכלי הגוי ישנם אוננים, שבהם מצטבר מעט יין, וכששופך את היין לכלי הגוי, נאסר. דקמא קמא אינסיך ליה. דהיינו, כל טיפה וטיפה הנכנסת לכלי, נוגעת ביין הנמצא באוננים ונאסרת עוד לפני שנכנסה לכלי הגוי. וממילא נאסר יינו של ישראל המוכר מיד כשיבא לכלי של הגוי, מחמת שמתערב

⁵⁹ שו"ע ונו"כ קצו ב, ופירש הסמ"ע דאף ברה"ר או ברשות מוכר, מ"מ כשהוא בידו הרי הוא מביאו לרשותו, דכל מה שביד האדם הרי הוא כמונח בביתו, וכתב בקצה"ח שמצינו גם הגבהה מכחו ולא בא לידו וקונה ומ"מ קונה אף ברה"ר, אף על גב דליכא סברת הסמ"ע, שכך תיקנו הכמים, ובהידושי הרשב"א קידושין דף כו הקשה בהגבהה מכחו והוא באויר ברשות מוכר אמאי מהני, הרי סופו לנוח בקרקע שהוא חצרו של מוכר, והרי הוא כמונח, וצ"ע דא"כ גם ברשות שאינו של מוכר נימא דהוי כמונח.

⁶⁰ שו"ע ונו"כ קצח יד

⁶¹ ומ"מ צריך שימשכנו כולו ממקומו, ומשמע מדברי הסמ"ע שם ובסק"ו שאם היה מונח מתחלה מקצתו ברה"ר ומקצתו בסימטא, צריך שימושך בסימטא כדי כולו, שהרי צריך למושכו כולו ממקום שהיה מונח, ומשמע מדבריו שצריך שיוציאו כולו מרה"ר, ובמשפט שלום הביא מדברי שו"ת בית אפרים או"ח סימן לו שהשיג על הסמ"ע וסובר שגם אם נשאר מקצתו ברה"ר קנה, ועי' אור שמח פ"ד מה' מכירה ה"ד.

⁶² שו"ע ונו"כ שם

⁶³ בטור כתב הטעם דבאמירת המוכר מהני דכיון דאמר ליה הכי חשבינן כאילו נתן לו רשות להניח שם הכלי, והו"ל כליו של לוקח ברשות לוקח, ובשם הרמ"ה כתב דוקא כשאמר לו זיל קני, דגלי דעתיה דכי יחב ליה רשות לאנוחי התם, אדעתא למיקני הוא דיהיב ליה, אבל אי לא אמר, אף על גב דיהיב ליה רשותא לאנוחי שם לא קנה, וסיים הטור שאין כן דעת הר"י הלוי (מיגאש) שכתב שאם קנה כלי מהמוכר ואח"כ הניחו ברשות מוכר, קונה לו מה שבתוכו דהוי כאילו השאל לו והסכים הב"ח לדברי הר"י מיגש ודלא כהרמ"ה, שכן משמע גם בתוס' ורשב"ם, וגם הש"ך סק"ז הסכים לדעת הב"ח ודלא כהבד"ה. ובנה"מ סק"ח העלה דהעיקר כהרמ"ה, וביאר באריכות טעמו,

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

עם עכבת יין שבכלי של גוי, וכן אם יש בפי הכלי יין טופח על מנת להטפוח⁶⁴, אז צריך ליקח הדמים מן הגוי קודם שימדוד ואחר כך ימדוד לו, שאז מיד כשימדוד לו יקנה הגוי היין ויהיו המעות נקנים לו בעוד היין כשר קודם שיגע בו הגוי.

אבל אם ימדוד לו קודם שיקח הדמים, אף על פי שפסק עמו כבר, מכל מקום כבר נאסר היין מהיין שבעכבת, ואם יקח אחר כך דמים דמי סתם ינם הוא נוטל שאסור לו בהנאה.

אולם בדיעבד אם מדד בכלי של גוי שיש בו עכבת יין, שאינו נאסר אלא משום תערובת מעט היין שהיה בכלי, כל זמן שלא נגע בו הגוי ולא נדנדו מותר לקבל הדמים⁶⁵, שכולן מותרין בהנאה חוץ מדמי מעט היין שהיה בכלי, דהא קיימא לן יין שלנו שנתערב בסתם ינם מוכרו לגוים חוץ מדמי יין נסך שבו. ואם יש ששים כנגד מותר אף בשתייה⁶⁶.

וגם לכתחילה לא אמרו שאסור כשיש בו עכבת יין, אלא כשזה מעט היין הוא בפי הכלי של הגוי שנאסר יינו של ישראל המוכר מיד כשבא בפי הכלי, אבל אם היה זה העכבת יין בשולי הכלי לא נאסר עד שנגע בעכבת יין שבשולי הכלי⁶⁷, ודמי יין כשר הוא נוטל.

י. הלוקח גרושאות מן העובדי כוכבים ומצא בהן עבודת

כוכבים אם עד שלא נתן מעות משך יחזיר אם משנתן

⁶⁴ ש"ך שם יג

⁶⁵ כתב הפרישה סעיף י"ג דהיינו שמתחלה עשה במזיד כדי שיתבטל העכבת יין ויהא מותר לו בדיעבד לכך אפילו דיעבד נמי אסור כדלעיל סימן צ"ט כל האיסורים שרבה עליהם במזיד אסורים עכ"ל ולא משמע כן ועוד דהכא ודאי לא שייך ביטול איסור לכתחילה דודאי לא היתה כוונתו לבטל העכבת יין ועוד תימה דא"כ מאי פריך בש"ס כמאן דלא כרשב"ג הא אפילו לרשב"ג ככה"ג אסור אפילו דיעבד משום מבטל איסור (ודברי הטור הן דברי הרב ע"ש) אלא ודאי בדיעבד בכל ענין מותר. ש"ך שם כא

⁶⁶ ש"ך יט

⁶⁷ בגמרא אמר בזה דאי הוה ס"ל ניצוק חיבור הוה אמרינן שבעוד היין באויר הכלי נעשה איסור מכת ניצוק חיבור שהקילוה נוגע בקצה התחתון בעכבת היין דלמטה ונאסר כולו. וא"כ לדידן דקי"ל באמת ניצוק חיבור כמ"ש סי' קכ"ו בהפסד מועט קי"ל לאיסור וא"ל דהכא מיירי בהפסד מרובה דאם כן ה"ל לחלק בכך ותו דהא ודאי כשמערה מכלי בשעת מדידה הוא אינו כ"כ הרבה. ונ"ל דלדידן דקי"ל בתערובת יין מוכרו כולו חוץ מיין נסך שבו יש להקל בזה בניצוק חיבור אפילו לכתחילה והב"י תירץ בדרך אחר עיין שם. ט"ז שם ו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

מעות משך יוליד לים המלח ... משום דמיחזי כי מקח

טעות

הלוקח גרוטאות⁶⁸, פירוש שבירי כסף, מן הגוי ומצא בהם ע"ז, אם לא משך אף על פי שנתן המעות יחזירם לו⁶⁹ ו"א⁷⁰ משום שעדיין לא קנוי לו, שאין ישראל קונה מן הגוי במעות אלא במשיכה, וי"א⁷¹ שקונה אף במעות כמו שהתבאר לעיל אך מכל מקום הוי קנין בטעות שלא ידע שהי' בהן אליל ולא אדעתא דע"ז שילם וחוזר המקח.

מיהו אפילו אם משך כל זמן שלא נתן מעות אף על פי שפסק הדמים⁷², יכול גם כן להחזירם לו, אף על פי שמשיכה קונה לישראל מן הגוי, מכל מקום הוי משיכה בטעות שלא ידע שהי' בהן אליל ולא אדעתא דע"ז משך וחוזר המקח.

אבל אם נתן מעות ומשך או משך ונתן מעות⁷³ הרי זה קניין גמור⁷⁴, ואם יחזירנה ויטול מיחזי כמוכר ע"ז לגוי, לפיכך צריך לקיים מקחו ואף על פי

⁶⁸ שו"ע ונו"כ קמו ג

⁶⁹ ולא אמרינן דמחזי כזבין אליל דהכל יודעים שלא נקנו לו כיון שלא משך. ש"ך שם ב

⁷⁰ כ"כ בלבוש ועיין ט"ז ד שהקשה על הטור שכתב מעין זה "אם משך עד שלא נתן מעות יחזיר לו שעדיין לא נקנו ואם משנתן מעות משך כבר נקנו לו והוא אליל של ישראל ואין לה ביטול וצריך להוליכה לים המלח וכ"כ הרמב"ם" כו' ותימה הא מסקינן בנמרא דבכל גוונא אין כאן קנין מכה מקח טעות רק שהחילוק מחמת [דמיחזי] שנקנה או לא. ומו"ח ז"ל כתב דמה שכו' הטור כבר נקנה לו הוא לפי דעת הרואים שיסברו דקנה דהכל תופסין דנקנו לו ולא מתיישב כלל דבאמת יש קנין לעובד כוכבים הן במשיכה לדעת ר"ת הן במעות לרש"י כמ"ש הטור לקמן סי' ש"ך רק שלצאת ידי שניהם כתב שם שיש לעשות משיכה ומעות לענין בכורה וא"כ א"א לומר כן בדברי הטור שהם ע"פ תנא דברייתא שהצריך כאן שניהם דאם כן אתיא הברייתא דלא כרש"י ולא כר"ת וכיון שהדין כן דבחד סגי למה ניהוש לרואים דוקא בשיש שניהם ולא בא' מהן שיאמרו ג"כ כבר נקנה לישראל אדרבה הטור מחמיר כשיש אחד מהם דהיינו בסי' קל"ב ע"ש מטעם דמשיכה קונה לענין מודד לכלי עובד כוכבים ומעות קונות לענין הקדים דינר לחנוני והיאך יאמר כאן להקל עד שיהיו שניהם אלא פשוט שזה אינו. ועיי"ש מה שתי'

⁷¹ עיין ביאור הגר"א שם ה

⁷² ש"ך שם ג

⁷³ ש"ך שם ד

⁷⁴ צ"ל שהכונה קנין גמור לעיני הרואים או שהכונה קנין גמור כלפי הע"ז כיון שמשך ונתן מעות א"כ נראה שיודע שיש שם ע"ז. ובעין שכתב הט"ז ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

שהוא מקח טעות לא יחזירנה, ואסורה בהנאה ואין להם ביטול עולמית אלא יוליכם לים המלח.

יא. בן נח נהרג על פחות משוה פרוטה ולא ניתן להישבון

כבר התבאר במסכת יבמות דף סז: שבן נח⁷⁵ חייב על הגזל, בין שגזל עכו"ם בין שגזל ישראל, ואחד הגזל או הגונב ממון או גונב נפש, או הכובש שכר שכיר וכיוצא בו, אפילו פועל שאכל שלא בשעת מלאכה, על הכל הוא חייב, והרי הוא בכלל גזלן, מה שאין כן בישראל, וכן חייב על פחות משוה פרוטה, ובן נח שגזל פחות משוה פרוטה ובא אחר וגזלה ממנו, שניהן נהרגין עליה⁷⁶.

⁷⁵ רמב"ם הלכות מלכים פרק ט הלכה ט

⁷⁶ עיין באו"ש שם מדוע השמיט רבינו דין לא ניתן להשבון

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

